

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI ÉMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-4352-9/2021. számú ügyben,

rendőrségi panasz eljárás tárgyában
(előzmény ügy: RI-AJBH-24/2020.)

Érintett szerv: B. település Rendőr-főkapitányság *. kerületi Rendőrkapitányság

2021.

Az eljárás megindítása

A *panaszos*¹ I. r. panaszos, *a panaszos*² II. r. panaszos és *panaszos*³ III. r. panaszos 2020. január 23-án panaszt terjesztettek elő a velük szemben 2019. december 28-án foganatosított rendőri intézkedéssel szemben a korábbi Független Rendészeti Panasztestületnél (a továbbiakban: Testület).

A panaszosok beadványukban sérelmezték az intézkedési kötelezettség elmulasztását, a megfelelő tájékoztatás hiányát, valamint az elfogás és előállítás tényét, terjedelmét, illetve az intézkedő rendőrök bánásmódját.

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92.§-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdése f) pontja és 39/F. §-ában foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

Az Országgyűlés a *Kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény, valamint egyes törvényeknek a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvénnyel kapcsolatos módosításáról* szóló 2019. évi CIX. törvénnyel az alapvető jogok biztosának hatáskörébe utalta a rendészeti panaszok kivizsgálásának lehetőségét. Ennek megfelelően immár e kifejezetten hatósági eljáráshoz kapcsolódó, azt kiegészítő ombudsmani típusú vizsgálat is az alapvető jogok biztosának feladata.

Az I. r. panaszos beadványában sérelmezte továbbá, hogy az intézkedő rendőrök „megelőző távoltartást nem kezdeményeztek”, azonban e panaszelem vizsgálata nem tárgya az Rtv. 92. §-a szerinti rendőrségi panaszeljárásnak.

Az érintett alapvető jogok

- Az emberi méltósághoz való jog [Alaptörvény II. cikk]
- A személyi szabadsághoz való alapvető jog [Alaptörvény IV. cikk]
- A tisztességes hatósági eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog [Alaptörvény XXIV. cikk]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye [a továbbiakban: Alaptörvény]
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Ajbt.]
- A Büntető Törvénykövről szóló C. törvény [a továbbiakban: Btk.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- A bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. tv. [a továbbiakban: Bnyt.]
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]

¹ Az Ajbt 39/L§ (1) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

² Az Ajbt 39/L§ (1) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

³ Az Ajbt 39/L§ (1) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

- A Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatáról szóló 3/2015. (II. 20.) ORFK utasítás [a továbbiakban: 3/2015. ORFK utasítás]

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

A panasz szerint 2019. december 28-án az I. r. panaszos gyermekét annak édesapja rángatni és fenyegetni kezdte az utcán, „erőszakkal be szeretne volna tenni a gyermeket az autóba”. Az I. r. panaszos kinyitotta a kaput, hogy gyermeke be tudjon menni, ekkor a család többi tagja is kirohant az udvarra. A kialakult vita tettelegességgig fajult, a gyermek édesapja „mindent ütt”, így az I. r. panaszos a 112-es segélyhívó rendszeren keresztül rendőri intézkedést kért.

A *-Rendőrkapitányság (a továbbiakban: RFK) *. kerületi Rendőrkapitányság (a továbbiakban: Rendőrkapitányság) rendőrei a segélyhívást követően megjelentek a helyszínen. A panaszosok elmondták a rendőröknek, hogy mi történt, majd a rendőrök a gyermeket sérülései miatt a H. P. kórházba vitték; az I. r. panaszos elkísérte gyermekét.

Az I. r. panaszos sérelmezte, hogy semmilyen tájékoztatást nem kapott a rendőröktől arra vonatkozóan, hogy mi a teendője, miután hazaér a kórházból, továbbá, hogy a panaszolt intézkedés óta a panasz benyújtásáig nem lépett kapcsolatba vele a rendőrség.

Az I. r. panaszos véleménye szerint a rendőrök azért nem intézkedtek a gyermek édesapjával szemben, mert mentális betegségben szenved, így „a büntethetőséget kizáró okok miatt nem büntethető”. Az I. r. panaszos nem érti, hogy az intézkedés során édesapját, a II. r. panaszos, valamint testvérét, a III. r. panaszos miért állították elő. Az I. r. panaszos sérelmezte továbbá, hogy nem engedték számára, hogy a II. r. panaszos részére gyógyszert vihessen be a Rendőrkapitányságra, annak ellenére, hogy a rendőrök tudták, hogy a II. r. panaszos szívbeteg.

A II. r. és III. r. panaszos sérelmezte, hogy nem tájékoztatták őket az előállítás okáról, sem a jogorvoslati lehetőségeikről, „azt hitték, hogy tanúvallomás miatt viszik be őket”. A II. r. és III. r. panaszos sérelmezte az előállítás időtartamát, a II. r. panaszos előállítása közel hat órán át, a III. r. panaszos előállítása pedig közel nyolc órán át tartott. Továbbá sérelmezték, hogy a rendőrök levetkőztették őket, ujjlenyomatot vettek tőlük és „úgy kezelték őket, mint a bűnözőket”.

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a RFK-tól a panaszolt intézkedésről, valamint kértem, hogy küldjék meg az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

a) A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele az alábbi releváns információkat tartalmazza:

2019. december 28-án 12 óra 10 perckor a RFK Tevékenység-irányítási Központ ügyeletesen értesítette a Rendőrkapitányságot, hogy több személy összeverekedett. A helyszínre érkező rendőrök a II. r. és III. r. panaszos a mobiltelefonnal készített felvételek alapján szándékos bűncselekmény elkövetése miatt az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdésének a) pontja alapján 13 óra 50 perckor elfogták és előállították a Rendőrkapitányságra.

A II. r. és III. r. panaszost az intézkedő rendőrök részletesen tájékoztatták az elfogás okáról, amelyet a panaszosok megértettek és tudomásul vettek. Az elfogás során nyilatkoztatták a panaszosokat a betegségeikkel kapcsolatban, így a II. r. panaszos tájékoztatta a rendőröket, hogy szívbeteg, betegségére napi két gyógyszert kell szednie reggel és este, továbbá, hogy a reggeli adag gyógyszert már bevette. A panaszosokat tájékoztatták, hogy az előállítás időtartama a rendőri intézkedés kezdetétől számított nyolc óra lehet, amely indokolt esetben négy órával meghosszabbítható. A II. r. panaszos közölte a rendőrökkel, hogy az előállítás időtartama alatt nem kell bevennie a gyógyszerét.

A II. r. és III. r. panaszos ruházatát átvizsgálták, mielőtt az előállító helyiségbe elhelyezték volna őket. Az előállításuk alatt a szükséges adatgyűjtést követően a helyszínen jelen lévő személyeket tanúként meghallgatták, majd a gyermek édesapját gyanúsítottként kihallgatták. 19 óra 17 perctől 19 óra 33 percig a III. r. panaszost, majd 20 óra 9 perctől 20 óra 31 percig a II. r. panaszost gyanúsítottként kihallgatták.

A II. r. és III. r. panaszossal szemben a Bnytv. 44. §-ának és 46. §-ának megfelelően ujj és tenyérnyomatot vettek.

b) A *. ált. számú parancsnoki kivizsgálás az alábbi többletinformációkat tartalmazza:

A II. és III. r. panaszosok személyi szabadság korlátozásának ideje alatt az érintettek tájékoztatták arról, hogy magatartásuk bűncselekmény gyanúját alapozta meg, annak további vizsgálata szükséges.

Az intézkedő rendőrök a panaszosokat 12 óra 25 perckor tájékoztatták a „védelemhez való joguk gyakorlásával kapcsolatban”.

A II. és III. r. panaszost a Rendőrkapitányságon 13 óra 35 perckor átadták a fogvatartásért felelős személynek. A helyszínen sem a II. r. panaszos, sem hozzátartozója az intézkedő rendőröktől nem kérte, hogy gyógyszert vihessen be.

c) Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentéshez csatolt parancsnoki vélemény és kivizsgálás tanúsága szerint a panaszos igazoltatása, ruházatának átvizsgálása, továbbá elfogása jogszerű és szakszerű volt, megfelelt az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelményének.

d) Az őrsparancsnok tájékoztató levele az alábbi releváns információkat tartalmazza:

A befogadáskor az intézkedő rendőr tájékoztatta a panaszosokat a fogdaszabályzatról, az előállítóban rendszeresített dokumentumokat felolvasta és bemutatta, majd a panaszosok azt tudomásul vették és aláírásukkal hitelesítették. A panaszosokat tájékoztatták arról, hogy az előállító helyiségben történő elhelyezést megelőzően a náluk lévő személyes tárgyakról letéti jegyzőkönyv fog készülni, amelyből a szabadon bocsátást követően egy másolati példányt részükre át fognak adni, mivel személyes tárgyakat a fogdaőri szabályzat alapján tilos bevinni az előállító helyiségbe. A panaszosok a tájékoztatást tudomásul vették és megértették.

Ezt követően a 3/2015 ORFK utasítás 52. szakaszának megfelelően a befogadást végző rendőr felszólította a II. és III. r. panaszosokat a náluk lévő tárgyak bemutatására, a maguknál nem tartható tárgyak átadására, majd a panaszosok ruházatát átvizsgálta. A ruházatátvizsgálást a Rendész-451-es tagállomás egyik tagja hajtotta végre.

A 3/2015 ORFK utasítás 53. szakasza alapján a befogadást végző rendőr a panaszosoknál lévő összes, letétként kezelendő tárgyról négy példányban jegyzőkönyvet vett fel. A jegyzőkönyvet a befogadást végző rendőr, a panaszosok és a ruházatátvizsgáláson jelenlévők aláírták.

e) Az intézkedő rendőrök jelentései az alábbi többletinformációkat tartalmazzák:

Az intézkedő rendőrök 12 óra 22 perckor érkeztek a helyszínre, ahol egy családi ház található. A ház udvaráról egy férfi integetett a rendőrök felé.

Az I. r. panaszos barátnője videofelvételt készített az esetről. A felvételen látható, hogy a kapuban áll a gyermek édesapja, annak édesanyja és a gyermek, az udvaron tartózkodik az I. r. panaszos és édesanyja, a ház ajtajában pedig a II. r. panaszos áll egy baseball ütővel a kezében. Ezt követően a vita tettelegességig fajult, a kapuba szaladt a II. r. panaszos is, aki a kezében található baseball ütővel a gyermek édesapja felé ütött. Ezután a II. r. panaszos látható, ahogy a földön fekszik, majd a III. r. panaszos a gyermek édesapjának felső testére ütött, illetve hátra rántotta őt, majd miután a földre esett, megrúgta.

A helyszínre érkeztek a Magyar Mentőszolgálat munkatársai, akik ellátták a sérüléseket szenvedett személyeket, a gyermeket pedig a H. P. Kórházba szállították fejsérülése miatt. Egy másik mentőautót is kértek a helyszínre a gyermek édesapjának fejsérülése miatt, akit a H. Kórházba szállítottak. A RFK *. kerületi Készenléti Csoportvezető utasította az intézkedő rendőröket, hogy a gyermek édesapját orvosi ellátás miatt engedjék szabadon, így részére igazolást állítottak ki, majd átadták a mentőszolgálatnak.

f) Az előállítás időtartamáról szóló igazolások az alábbi többletinformációkat tartalmazzák:

A II. r. panaszos előállítása 2019. december 28-án 12 óra 22 perctől 21 óráig tartott, a III. r. panaszos előállítása 12 óra 22 perctől 20 óráig tartott.

g) A fogvatartott személy az előállító helyiségben történő elhelyezéskor a szóbeli tájékoztatás végrehajtásáról és megértéséről, a hozzátartozó, illetve egyéb személy értesítéséről és az írásos tájékoztató átvételéről szóló nyilatkozat alapján a II. r. panaszos egészségügyi állapotából adódó különleges étkezési vagy egyéb igényt nem fogalmazott meg. A II. r. panaszos a nyilatkozatot aláírta.

h) A * és * sorszámú letéti tárgyakról szóló jegyzékek szerint a II. r. panaszostól az előállító helyiségben letéti tárgyakat, fizetőeszközöket és értéket vett át az intézkedő rendőr, mint például egy fekete bőrvet, egy fekete sapkát, egy nyakláncot, egy pár cipőfüzöt. A II. r. panaszos a letéti tárgyakról készült jegyzéket aláírta.

i) A * sorszámú letéti tárgyakról szóló jegyzék alapján a III. r. panaszostól az előállító helyiségben letéti tárgyakat, fizetőeszközöket és értéket vett át az intézkedő rendőr, mint például egy pár cipőfüzöt. A III. r. panaszos a letéti tárgyakról készült jegyzéket aláírta.

j) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

I. Az alapvető jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

1. Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz [...] (Alaptörvény II. cikk). Az Alaptörvény hatálybalépését követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybírósági gyakorlat az emberi méltósághoz való joggal kapcsolatban arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, és ezért minden emberre nézve egyenlő [23/1990. (X. 31.) AB határozat]. *„Az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá”* [64/1991. (XII. 17.) AB határozat].

Az emberi méltóság tartalmának pozitív meghatározása lehetetlen. A jogfejlődés és jogalkalmazói gyakorlat ezért tipikusan azon esetek körét határozta meg, amelyek minden bizonnyal sértik az emberi méltóságot. Sőt, például az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) nem is említi kifejezetten az emberi méltósághoz való jogot, ellenben rögzít bizonyos tiltott magatartásokat (3. cikk: kínzás tilalma; 4. cikk: rabszolgaság és kényszermunka tilalma). Az Európai Unió Alapjogi Chartája már kimondja az emberi méltóság sérthetlenségét, ám pozitív tartalmának meghatározására – azon túl, hogy *expressis verbis* jelzi a méltóság testi és szellemi dimenziójának létét – szintén nem tesz kísérletet (1. és 3. cikk), ugyanakkor határozottan tiltja a kínzást és az embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést megvalósító magatartásokat, valamint a rabszolgaságot és a kényszermunkát (4. és 5. cikk). Maga az Alaptörvény III. cikke a fentiekhez hasonlóan rögzíti a legfontosabb tilalmakat (többek között a kínzás, embertelen, illetve megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmát).

Az Alkotmánybíróság az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatát is figyelembe véve a következőképpen fogalmazott:

„Bár az Alaptörvény külön cikkben szabályozza az emberi élethez és méltósághoz való jogot (II. cikk) és a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód, illetve büntetés tilalmát (III. cikk), az alkotmányozó hatalom normaszervezési módja csupán formai különállást valósít meg, így az Alkotmánybíróság értelmezésében a III. cikk (1) bekezdésében megjelenő tilalmak az emberi élethez és méltósághoz való jog megsértése tilalmának önálló, speciális megfogalmazásai is egyben. E felfogás összhangban van az Egyezmény 3. cikkének EJEB által kibontott tartalmával is, amely szerint az említett tilalmak megszegése az emberi méltóság sérelmét is jelenti” [32/2014. (XI. 3.) AB határozat].

A fenti tilalmak rögzítése ugyanakkor nem ad önmagában választ azok tartalmára, így tág teret ad a jogértelmezés számára. Ennek megfelelően mind az EJEB, mind az Alkotmánybíróság esetről esetre dönti el, hogy a kifogásolt bánásmód megvalósítja-e és pontosan melyik tilalmazott magatartást. [Lamm Vanda (szerk.): Emberi Jogi Enciklopédia. HVGORAC, Budapest, 2018.].

Az Alkotmánybíróság – az EJEB vonatkozó gyakorlatát alapul véve – úgy foglalt állást, hogy a kínzás, embertelen, illetve megalázó bánásmódot vagy büntetést megvalósító magatartások mindegyike „*bizonyos fokú testi és/vagy lelki gyötrelmet, szenvedést, illetve fájdalmat okoz az érintett egyén számára*”, amely magatartások „*között egyfelől az okozott szenvedés intenzitása alapján lehet különbséget tenni*” [32/2014. (XI. 3.) AB határozat].

2. Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz. Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani [...] [Alaptörvény IV. cikk (1) és (2)]. E szabadságjog szoros összefüggésben áll az általános személyiségi jogként felfogott emberi méltósághoz való joggal, dogmatikailag annak önállósult eleme, amely fontos szerepet tölt be az egyén szabadságának, integritásának védelmében. [Lamm Vanda (szerk.): Emberi Jogi Enciklopédia. HVGORAC, Budapest, 2018.]

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) következetes gyakorlata szerint a szabadság és a biztonság egységet alkot, amelyben a szabadság elsősorban a fogva tartással szembeni szabadságot jelenti, míg a biztonság a szabadságba történő önkényes beavatkozásokkal szemben véd [Bozano v. France, no. 9990/82; Kamma v. The Netherlands, no. 4771/71.]. Maga az Alaptörvény megfogalmazása is az egységes fogalmi megközelítést erősíti, ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján elmondható, hogy a személyi szabadsághoz való jog – figyelemmel e szabadságjognak az ember szabadságát, integritását védő funkciójára – általános védelmet nyújt a szabadságkorlátozással járó intézkedésekkel szemben, amely védelem kiterjed a személyi szabadságtól való megfosztásnak nem minősülő, de a személyi szabadságot korlátozó intézkedések körére is:

„A személyi szabadság az egyén olyan autonómiáját jelenti, amely feltételezi a teljes akarati és cselekvési szabadságot a jog keretei között. A személyi szabadság joga mindenkivel szemben érvényesülő jog, amely minden embert megillet, ugyanakkor nem részesül abszolút védelemben, mivel törvényben meghatározott esetekben korlátozható. A személyi szabadság korlátozásának számos formája ismert a magyar jogrendszerben. Ezek jórészt a büntetőeljárás lefolytatásához kötődnek; büntető anyagi jogi szankcióként (szabadságvesztés, kényszergyógykezelés) vagy büntetőeljárású kényszercselekményként (őrizetbe vétel, előzetes letartóztatás, ideiglenes kényszergyógykezelés, lakhelyelhagyási tilalom, házi őrizet) jelennek meg. A büntetőeljáráson kívül ugyanakkor más eljárásokban is sor kerül a személyi szabadság alapjogának korlátozására, így különösen az idegenrendészet, a szabálysértési eljárás, az egészségügyi és a rendészeti igazgatás egyes területein.” [65/2003. (XII. 18.) AB határozat]

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „*a szabadságelvonás alkotmányossága megítélésében meghatározó jelentőségű a szabadságelvonás időtartamának mértéke, annak indokoltsága, valamint a jogtalan szabadságelvonás esetén a jogorvoslati jog és egyéb jogkövetkezmények meghatározása, illetve azok megfelelősége*”. „*Az Alkotmánybíróság korábbi – az Alaptörvény hatálybalépését követően is hivatkozott – döntésében hangsúlyozta, hogy az egyén alaptörvényből eredő joga a személyi szabadságra és a személyi biztonságra akkor élvez hatékony védelmet, ha az eljárás tényleges időtartama nemcsak a törvény szerint maximális határidőn belül marad, hanem az ügy sajátosságaival is adekvát*” [19/2019. (VI. 18.) AB határozat].

3. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részlehallás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni (Alaptörvény XXIV. cikk). A tisztességes hatósági eljáráshoz,

megfelelő ügyintézéshez való jog az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikke nyomán új alapvető jogként jelent meg az Alaptörvényben.

„Az Alaptörvény XXIV. cikke önálló, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot. Az alapjogi védelem kiterjed többek között a részleghajlás nélküli, tisztességes, észszerű határidőn belüli ügyintézésre, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indokolására és a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére. A közigazgatási szerv a jogalkalmazás során, a konkrét eljárásában nem hagyhatja figyelmen kívül az ügyfél jogait, egyidejűleg kell teljesítenie közérdekvédelmi és szubjektív jogvédelmi funkcióját. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában nem azonosította a XXVIII. cikk (1) bekezdésének tartalmát meghatározó, abszolút jogot, azonban elismerte a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmához tartozó számos részjogosítvány alapjogi jellegét (pl. a hatósági eljárás időbeli dimenziója, a határozat közlése és a közlés módja, valamint a fegyveregyenlőség joga)” [3311/2018. (X. 16.) AB határozat].

II. Az ügy érdemében

A panaszosok beadványukban sérelmezték az intézkedési kötelezettség elmulasztását, a megfelelő tájékoztatás elmulasztását, valamint az elfogás és előállítás tényét, terjedelmét, illetve az intézkedő rendőrök bánásmódját.

1. Vizsgáltam a II. r. és III. r. panaszos elfogásának és előállításának sérelmezett körülményeit.

A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele szerint a helyszínre érkező rendőrök a II. r. és III. r. panaszost a mobiltelefonnal készített felvételek alapján szándékos bűncselekmény elkövetése miatt az Rtv. 33. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján elfogták. Az intézkedő rendőrök jelentéseiből kiderül, hogy mire a rendőrség a helyszínre érkezett, a verekedés már véget ért.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdésének megfelelően a rendőrség a feladatának ellátása során a [...] a személyi szabadsághoz [...] fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontjának megfelelően a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek.

A Szolgálati Szabályzat 28. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőr szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a tettenérés helye szerint illetékes, szükség esetén a legközelebbi általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervhez állítja elő.

Mivel az elfogás és előállítás az egyik legsúlyosabb jogkorlátozással járó intézkedés, amelyre az Rtv. lehetőséget biztosít az intézkedő rendőr számára, álláspontom szerint az ezen intézkedésekre irányadó rendelkezéseket – az Rtv. 2. §-ában foglalt, az emberi méltóság és általánosságban az emberi jogok védelmével kapcsolatos rendőrségi kötelezettség minél teljesebb érvényesülése érdekében – megszorítóan kell értelmezni, és különös gondossággal kell értékelni, hogy megvalósulnak-e azok a körülmények, amelyeket az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdése szerinti – azaz kötelező – szabadságelvonás feltételeként a törvény megfogalmaz.

Az elfogás és előállítás jogalapjául szolgáló eseteket az Rtv. 33. §-a határozza meg taxatív módon. E szakasz (1) bekezdése azon eseteket tartalmazza, amikor a rendőrnek nincs mérlegelési lehetősége, el kell fognia és az illetékes szerv elé kell állítania az intézkedés alá vont személyt.

A Btk. 164. §-ának (1) bekezdése szerint, aki más testi épségét vagy egészségét sérti, testi sértést követ el.

A Szabs. tv. 169. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint, aki verekszik, továbbá aki másst verekedésre felhív, szabálysértést (rendzavarás) követ el.

A Btk. 339. §-a (1) bekezdésének megfelelően, aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, garázdaságot követ el.

A Szabs. tv. 170. §-a szerint, aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, szabálysértést követ el.

A fenti jogszabályhelyek ismertetését követően fontos rögzíteni, hogy valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálom. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis az alapvető jogok biztosa nem veheti át a nyomozó hatóság hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény elsődleges értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki.

A rendelkezésemre álló információk alapján a II. r. és III. r. panaszos kihívóan közösségellenes magatartást tanúsított. A garázdaság szabálysértési alakzatának feltétlen tényállási eleme a megbotránkozásra, illetve a riadalom kiváltására való alkalmasság. Megbotránkozáson a környezet negatív reagálását szokás érteni. Megbotránkozató az a magatartás, ami másst felháborít, érzelmi elutasításra késztet, felbosszant, visszataszít, illetve szembeszegülésre vagy távozásra ingerel. [Cserép Attila (et al): Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényhez, Wolters Kluver, 2021]

Fontosnak tartom megvizsgálni, hogy jelen ügyben a garázdaság szabálysértési vagy bűncselekményi alakzatának gyanúja merült-e fel a helyszínen. A Szabs. tv. 170. §-a szerint garázdaság szabálysértését követi el, aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen. A garázdaság bűncselekményi alakzata ehhez képest abban más, hogy tényállási elem az erőszakos magatartás. Ez ugyanakkor nem egyenlő az erőszakkal: az erőszak valamely személyre közvetlenül ható olyan fizikai erő kifejtése, amely az ellenállást megtöri, míg ehhez képest az erőszakos magatartás ennél enyhébb támadó jellegű fellépés, amely irányulhat személy és dolog ellen is. Személy elleni erőszakos magatartás a Btk. 459. § (1) bekezdés 4. pontja értelmében a más személyre gyakorolt támadó jellegű fizikai ráhatás is, abban az esetben is, ha az nem alkalmas testi sérülés okozására. Megvalósulhat már a sértett testének megérintésével, ha ez a magatartás támadó jellegű (BH2018. 134). Ilyen lehet a lökdösődés, rángatás, arculütés stb. (34/2007. BK vélemény). Akkor is megvalósul, ha az érintettet az elkövető mozgásában korlátozza, tolatkódó, akadályozó módon zaklatja, nem feltétele, hogy az erőszak a sértettet meghatározott tevékenységre készítse, vagy a sértett ellenállásának a leküzdésére is alkalmas legyen, de lehet akár akaratot törő, vis absoluta jellegű is. [Karsai Krisztina (et al): Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez, Wolters Kluver, 2021] A rendelkezésemre álló információk alapján megállapítható, hogy a helyszínen a garázdaság bűncselekményének gyanúja felmerülhetett.

A fentieken túl a panaszosok cselekménye a verekedés, a tetteges rendzavarás volt, mint a személy elleni erőszak tipikus megnyilvánulási formája. A verekedés testi erő célzott alkalmazását jelenti. A fizikai ütközést eredményező agresszív magatartás általában jogtalan

támadásnak minősül. A rendzavarás elkövetési módja a test bántalmazása, aminek skálája a támadó jellegű lökdöséstől az egyszerű megütésen (pofonvágáson) át az eszköz nélküli verésig vagy rúgásig terjed. A szabálysértés elkövetésének határa az eszközzel történő ütlegelés, az ugyanis már kimerítheti a testi sértés vagy a garázdaság vétségét. [Cserép Attila (et al): *Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényhez*, Wolters Kluver, 2021]

Az a körülmény, miszerint a panaszosok által kifejtett cselekmény testi sérülést okozott, felveti a testi sértés bűncselekményi alakzatának megvalósulását, hiszen minden olyan magatartás (tevés vagy mulasztás), amely alkalmas lehet a tényállásszerű eredmény előidézésére – *in concreto* –, elkövetési magatartás lehet. A testi sértés eredménye a testi épség vagy egészség sértése, azaz sérülés vagy betegség okozása. A testi épség megsértésének fogalma alá tartozik minden olyan magatartás, amely a testrészek, a test szerveinek, szöveteinek épségét sérti (éles elmetaszódás, repedés, roncsolódás, zúzódás). [Karsai Krisztina (et al): *Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez*, Wolters Kluver, 2021]

Mindezek alapján elmondható, hogy a bejelentés és a helyszínen tapasztalt körülmények felvetették bűncselekmény (testi sértés, garázdaság) elkövetésének gyanúját, ami megfelelő jogalapot biztosított a II. r. és III. r. panaszos személyi szabadságának korlátozásához.

A „tettenérés” fogalma kapcsán kiemelendők az alábbiak.

A Be. 273. §-a alapján a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, vagy ha erre nincs módja, a rendőrséget tájékoztatni. A Be. Kommentárja a következő módon fejt ki a „tettenérés” fogalmát: *„Tettenérésről akkor beszélhetünk, ha a cselekmény legalább részben szemtanú jelenlétében valósult meg. A tettenérés fogalmába ugyanakkor beletartozik az elfogás is (ezt hívták régebben 'tettenkapásnak'). Azaz, ha valakit a bűncselekmény elkövetésén tetten értek, de elmenekül a helyszínről, akkor mindaddig tettenérésről beszélhetünk, amíg a tettenérő őt folyamatosan üldözi és esetleg az üldözés során elkapja. Az ugyanakkor nem szükséges, hogy az üldözés során ne tévessze szem elől az üldözöttet (EBH2013. B.13.). Természetesen ebben az esetben is haladéktalanul át kell adni a tettenért (üldözött) személyt a nyomozó hatóságnak, illetve tájékoztatni kell a rendőrséget. Visszatartásnak csak a szükséges mértékben van helye.”* [Polt Péter (szerk.): *Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez*. Wolters Kluver Hungary Kft., Budapest, 2019]

A fentiekből kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve.

A tettenérés további, hasonló jelentőséggel bíró tartalmi elemét magyarázza a 13/2013. számú büntető elvi határozat (EBH 2013. B.13.). A Kúria magyarázata szerint a „[korábbi] Be. 127. § (3) bekezdése a bűnüldözésre jogosult hatóságnak nyújtott civil jogsegély, aminek lényege, hogy az elkövetőt elfogó, visszatartó személy a hatósághoz képest helyzeti előnyben van, viszont törvényileg engedélyezett magatartása fejében sem lesz cselekménye hatósági, hanem megmarad magáncselekménynek. [...] Kétségtelen, hogy az elfogás, visszatartás fizikai ráhatást jelent, éppen ezért különösen vizsgálendő, hogy az irányadó tényállás szerinti történések azokon a kereteken belül maradnak-e, amelyeket a jogalkotó a [korábbi] Be. 127. §

(3) bekezdése esetében meghatároz. A tettenérés feltételezi a bűncselekmény észlelését; és ahhoz képest a cselekményt éppen elkövetőnek, az éppen eltávozó elkövetőnek, és az eltávozó elkövető üldözésből való elfogását, ekként visszatartását. Tettenérés alatt értendő, ha a cselekmény az adott személy – a tettenérő – szeme láttára, észlelése mellett történik; olyan fizikai közelségben, amikor reális lehetősége van az elkövetéshez férni, az elkövetőt elérni, az elkövető után eredni. Mindez a forró nyom, az idővesztés nélküli üldözés lehetősége; és éppen ezen alapul a társadalmi elismertsége.”

A Kúria idézett magyarázata alapján megállapítható, hogy a tettenérésnek a folyamatosság, a megszakítás nélkülség mellett szükségszerű eleme az is, hogy annak keretében sor kerüljön az elkövető fizikai ráhatással történő üldözésére, elfogására, visszatartására. Amennyiben az elkövető fentiek szerint leírt nyomon követhetősége megszakad, vagy ha vele szemben nem kerül sor – jellemzően fizikai ráhatással – üldözésre, visszatartásra, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

A rendőrök kitérkezésekor – a rendelkezésekre álló információk alapján – jogellenes magatartást már nem tanúsított a II. r. és III. r. panaszos, őket nem üldözte vagy tartotta vissza senki, így viszont az elfogásukhoz szükséges – Rtv. 33. §-a (1) bekezdésének a) pontjában foglalt – feltételek nem álltak fenn.

Felhívom a figyelmet ugyanakkor arra, hogy az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésének b) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

Fontos rögzíteni ugyanakkor, hogy a Rtv. 33. §-ának (2) bekezdése szerinti előállítás alkalmazása tekintetében a rendőr szabad belátása alapján hozott döntése nem lehet önkényes, az mindig a helyszínen értékelhető tények mérlegelésén kell, hogy alapuljon, meg kell feleljen a Rtv. 15. §-a foglalt arányosság követelményének.

Vizsgáltam, hogy a II. r. és III. r. panaszos előállítása a helyszínen értékelhető körülmények alapján indokolható volt-e. A büntetőeljárás eredményes lefolytatása igényli, hogy – amennyiben figyelembe veendő akadály nem merül fel – a lehetséges terheltek mindegyikét a lehető legrövidebb időn belül kihallgassák.

Tekintettel arra, hogy a II. r. és III. r. panaszos Rtv. 33. §-a (2) bekezdésének b) pontja szerinti előállításának figyelembe veendő akadályai egyébként nem volt, annak célszerűsége, szükségessége pedig a büntetőeljárás eredményes lefolytatása érdekében igazolható volt, így személyi szabadságának korlátozása nem volt alapjogsértő.

Fontos azonban felhívni a figyelmet arra, hogy az Rtv. 33. §-a (1) bekezdésének feltételeit – figyelemmel annak alapvető jogot jelentősen korlátozó jellegére – szigorúan kell értelmezni. Ennek megfelelően minden olyan esetben, amikor a fent értelmezett tettenérés nem áll meg, és a rendőrség mégis az Rtv. 33. §-a (1) bekezdésének a) pontjára hivatkozva, automatikusan és mérlegelés nélkül elfogja az intézkedés alá vont személyt, fennáll a személyi szabadság sérelmének közvetlen veszélye.

b) A személyi szabadság korlátozásának időtartama tekintetében.

Az előállítás időtartamáról szóló igazolások alapján a II. r. panaszos személyi szabadságát 2019. december 28-án 12 óra 22 perctől 21 óráig (összesen 8 óra 38 percen át), a III. r. panaszos személyi szabadságát 12 óra 22 perctől 20 óráig korlátozták (összesen 7 óra 38 percen át). A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele szerint a II. r. és III. r. panaszost 13 óra 50

perckor előállították a Rendőrkapitányságra. A panaszosok előállítása alatt a szükséges adatgyűjtést követően a helyszínen jelen lévő személyeket tanúként meghallgatták, majd a gyermek édesapját gyanúsítottként kihallgatták. 19 óra 17 perctől 19 óra 33 percig a III. r. panaszost, majd 20 óra 9 perctől 20 óra 31 percig a II. r. panaszost gyanúsítottként kihallgatták.

Az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (3) és (4) bekezdése rendelkezik az előállítás időtartamáról. Az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart. Ha az előállítás időtartamának az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerinti meghosszabbítása válik szükségessé, ennek tényét és időtartamát a fogvatartottal – a személyi szabadság korlátozása 8. órájának lejártát megelőzően – szóban közölni kell, és a meghosszabbítás tényét, okát, időtartamát, illetve annak közlését az előállításról készített jelentésben, valamint az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson, az engedélyezésre jogosult vezető aláírásával együtt fel kell tüntetni.

Az Rtv. említett rendelkezése főszabályként a „szükséges” időt jelöli meg és csak végső korlátként határozza meg a 8 órás időtartamot, amit indokolt esetben, külön alaki feltételek mellett a további 4 órával hosszabbítani lehet. Felhívom a figyelmet az előállítás intézményének a személyi szabadságot súlyosan korlátozó jellegére, amelyre értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. §-a (1) bekezdésében meghatározott arányossági követelmény is. (A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával). Mindezeknek megfelelően az előállításnak a 8, vagy a – szükség esetén rendőri szerv vezetőjének határozatával – 12 óra csupán objektív határa, amely határt semmilyen esetben nem léphet át az előállítás időtartama (még akkor sem, ha az esetleg az intézkedés célja szempontjából szükséges lenne), ugyanakkor az előállítás – szubjektív értelemben – kizárólag addig tarthat, ameddig az feltétlenül szükséges és arányban áll az intézkedés céljával.

ba) A II. r. panaszos előállításának időtartama tekintetében:

A fentiek alapján megállapítható, hogy az előállítás során végrehajtott, a II. r. panaszossal szembeni intézkedéshez kapcsolódó eljárási és adminisztratív cselekmények – a rendelkezésre álló információk alapján – indokoltak és szükségesek voltak. Nem lehet figyelmen kívül hagyni ugyanakkor, hogy a II. r. panaszos személyi szabadságának korlátozása úgy haladta meg a törvényes objektív időtartamot, hogy azt a rendőrkapitányság vezetője nem hosszabbította meg, valamint az ezzel összefüggő adminisztratív és tájékoztatási kötelezettségeket sem teljesítették. Mindez a II. r. panaszos személyi szabadsághoz, valamint tisztességes hatósági eljáráshoz való alapvető jogát érintő visszásságot okozott.

bb) A III. r. panaszos előállításának időtartama tekintetében:

A III. r. panaszos esetén a személyi szabadság korlátozásának időtartama 7 óra 38 perc volt. A rendelkezésre álló információk alapján a III. r. panaszossal szembeni intézkedéshez kapcsolódó eljárási és adminisztratív cselekmények indokoltak és

szükségesek voltak. Mindezek alapján a III. r. panaszos személyi szabadságának korlátozása alapvető jogot érintő visszásságot nem okozott.

2. A II. r. és III. r. panaszos sérelmezte a ruházatátvizsgálás módját.

A panasz szerint a panaszosokat a ruházatátvizsgálás során levetkőztették.

Az őrparancsnok tájékoztató levele szerint a II. r. és III. r. panaszost befogadásukkor tájékoztatták arról, hogy az előállító helyiségben történő elhelyezést megelőzően a náluk lévő személyes tárgyakról letéti jegyzőkönyv fog készülni, amelyből a szabadon bocsátást követően egy másolati példányt részükre át fognak adni, mivel személyes tárgyakat a fogdaőri szabályzat alapján tilos bevinni az előállító helyiségbe. A panaszosok a tájékoztatást tudomásul vették és megértették.

Ezt követően a befogadást végző rendőr felszólította a II. és III. r. panaszosokat a náluk lévő tárgyak bemutatására, a maguknál nem tartható tárgyak átadására, majd a panaszosok ruházatát átvizsgálta. A befogadást végző rendőr a panaszosoknál lévő összes, letétként kezelendő tárgyról négy példányban jegyzőkönyvet vett fel. A jegyzőkönyvet a befogadást végző rendőr, a panaszosok és a ruházatátvizsgáláson jelenlévők aláírták.

A *, ** és *** sorszámú letéti tárgyakról szóló jegyzékek szerint a II. r. és III. r. panaszostól az előállító helyiségben letéti tárgyakat, fizetőeszközöket és értéket vett át az intézkedő rendőr, mint például egy fekete bőrvet, egy fekete sapkát, egy nyakláncot, egy pár cipőfüzőt. A II. r. és III. r. panaszos a letéti tárgyakról készült jegyzéket aláírta.

Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdés második mondatának megfelelően a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 97. §-a (1) bekezdés h) pontja szerint fogvatartott az, akit törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátoznak (örizetbe vett, előzetesen letartóztatott, közbiztonsági őrizetben lévő, elfogott és előállított, elővezetett).

Tekintettel arra, hogy a panaszosokat bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyekként elfogták és előállították, ők az Rtv. hivatkozott rendelkezése alapján fogvatartottnak minősültek.

Az Rtv. 18. §-ának (4) bekezdése alapján a rendőrségi fogdába történő befogadáskor, amennyiben a rendelkezésre álló adatokra, illetve a befogadás körülményeire vagy a fogvatartott viselkedésére tekintettel alapos okkal feltételezhető, hogy a fogvatartott saját vagy más életének, testi épségének veszélyeztetésére alkalmas tárgyat tart magánál, az élet, testi épség védelme, továbbá a bűncselekmény megelőzése érdekében a fogvatartott testét, erre vonatkozó előzetes figyelmeztetést követően – a testüregekre is kiterjedően – át kell vizsgálni. Ugyanezen § (5) bekezdésének megfelelően a fogvatartott testének átvizsgálása nem történhet szemérem sértő módon, és az átvizsgálás alatt más fogvatartott, illetve a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem lehet jelen.

A Szolgálati Szabályzat 31. §-a (7) bekezdésének megfelelően elhelyezéskor a fogvatartott ruházatát támadás vagy önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából a felügyeletet ellátó rendőrnek át kell vizsgálnia. A ruházat átvizsgálását a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem végezheti, valamint nem lehet jelen, kivéve, ha az átvizsgálás technikai eszközzel történik.

A 3/2015. ORFK utasítás 52. pontjának megfelelően a befogadást végző rendőr felszólítja a fogvatartottat a nála lévő tárgyak bemutatására, a magánál nem tartható tárgyak átadására, majd a fogvatartott ruházatát átvizsgálja. Indokolt esetben a testüregre is kiterjedő vizsgálat iránt intézkedik.

Ahogy arra az RI-AJBH-2/2020. számú ügyben készült jelentésben – figyelemmel a Testület által kialakított gyakorlatra – felhívtam a figyelmet, „az intézkedés alá vontak olyan módon történő átvizsgálását, amely meztelenre vagy majdnem meztelenre való levetkőztetéssel jár együtt, túllépi a ruházat-átvizsgálás kereteit, és az motozásnak minősül”. Motozást kizárólag büntetőeljárás keretében, a terhelttel vagy az olyan személlyel szemben lehet elrendelni, akiről megalapozottan feltehető, hogy bizonyítási eszközt, elkobozható, illetve vagyoneklobzás alá eső dolgot tart magánál.

A fentieknek megfelelően az Rtv. 31. §-ának alkalmazása során csupán kivételes – az Rtv. hivatkozott 18. §-ának (4) bekezdésében meghatározott feltételek szerint – esetekben van lehetőség az intézkedés alá vont személy testének átvizsgálására, így abban az esetben, ha az intézkedés alá vont személyt meztelenre vagy majdnem meztelenre vetkőztetik, a végrehajtott cselekmény egyértelműen motozásnak tekintendő. A korábbi Testület értelmezésében attól függetlenül is motozásnak minősült az intézkedés alá vont személy meztelenre vagy majdnem meztelenre vetkőztetése, hogy a panaszos testét egyébként nem érintették meg, ugyanis az emberi test szemrevételezése a ruházat-átvizsgálásnál mindenképpen többet jelent, a ruházat-átvizsgálásnak pedig nincs olyan normatív előírása, amely a ruha levetkőztetés utáni átvizsgálását tenné lehetővé.

A panaszosi és rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül. A rendelkezésre bocsátott rendőrségi dokumentáció szerint a panaszosok személyes tárgyait befogadásuk során letétbe helyezték, ennek során ugyanakkor nem vetkőztették őket. A rendőrségi dokumentáció tanúsága szerint a rendőrök a hatályos normáknak megfelelően jártak el. Bizonyos személyes dolgok, mint a jegyzékben feltüntetett fekete bőröv, fekete sapka, nyaklánc, cipőfűző elvételét értékelhették vetkőztetésnek a panaszosok, fontos azonban kiemelni, hogy a „levetkőztetés” mindenképpen többet jelent a letétbe helyezett bizonyos ruhadarabok és kiegészítők elvételénél. **A rendelkezésre álló információk alapján az álláspontok közti ellentmondást feloldani nem lehet, így e tekintetben a panaszosok alapvető jogát érintő visszasság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.**

3. A II. r. és III. r. panaszos sérelmezte, hogy az előállítás során az intézkedő rendőrök nyilvántartásba vették az ujjnyomataikat.

A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele szerint a II. r. és III. r. panaszossal szemben a Bnytv. 44. §-ának és 46. §-ának megfelelően ujj-és tenyérnyomat vételt fogatosítottak.

Az Rtv. 97. §-a (1) bekezdés h) pontja e panaszszem tekintetében is releváns.

A Bnytv. 44. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerint a büntetőeljárás alá vont személyek ujj- és tenyérnyomatainak nyilvántartásában annak a büntetőeljárás alá vont személynek az ujj- és tenyérnyomatát kell nyilvántartani, akit öt évet el nem érő szabadságvesztés büntetéssel fenyegetett szándékos a 2013. június 30-ig hatályban volt testi sértés [...] garázdaság, [...] bűncselekmény megalapozott gyanúja miatt büntetőeljárás alá vontak.

A Bnytv. 44. §-a (1) bekezdésének b) pontja tételesen felsorolja azokat az öt évet el nem érő szabadságvesztés büntetéssel fenyegetett szándékos bűncselekményi tényállásokat, amelyek alapján ha eljárás indul, a terhelt ujj- és tenyérnyomatát nyilvántartásba kell venni. A nyilvántartásba vételt egyes esetekben a bűncselekményi tényállás tárgyi súlya indokolja (emberkereskedelem). Más esetekben a 2002. és 2008. közötti statisztikai adatok igazolják, hogy vannak olyan bűncselekményi tényállások, ahol a visszaesés jól kimutatható (hamis vád, csődbüntett). Emellett a felderítési tapasztalatok alapján vannak olyan bűncselekményi tényállások, amelyek elkövetésének felderítésekor – az ott rögzített nyomok alapján – az eredetileg felderítettnél nagyobb súlyú bűncselekmények felderítésére is sor kerül (közlekedési bűncselekmények). [Bnytv. Indokolás]

A II. r. és III. r. panaszost büntetőeljárás alá vonták, ezért a hatályos jogszabályoknak megfelelően az előállítás során ujj-és tenyérnyomatukat nyilvántartásba kellett venni, így e panaszelem tekintetében a panaszosok alapvető jogát érintő visszásság nem történt.

4. Az I. r. panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök nem engedték számára, hogy a II. r. panaszos részére gyógyszert vihessen be a Rendőrkapitányságra.

A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele szerint az elfogás során nyilatkoztatták a panaszosokat a betegségeikkel kapcsolatban, a II. r. panaszos ezt követően pedig tájékoztatta a rendőröket, hogy szívbeteg, betegségére napi két gyógyszert kell szednie reggel és este, továbbá, hogy a reggeli adag gyógyszert már bevette. A panaszosokat tájékoztatták, hogy az előállítás időtartama a rendőri intézkedés kezdetétől számított nyolc óra lehet, amely indokolt esetben négy órával meghosszabbítható. A II. r. panaszos közölte a rendőrökkel, hogy az előállítás időtartama alatt nem kell bevennie a gyógyszerét.

A panaszosok előállításához kapcsolódó dokumentáció tanúsága szerint a helyszínen sem a II. r. panaszos, sem hozzátartozója az intézkedő rendőröktől nem kérte, hogy gyógyszert vihessen be. A II. r. panaszos vonatkozó aláírt nyilatkozatában egészségügyi állapotából adódó különleges étkezési vagy egyéb igényt nem fogalmazott meg.

Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdése alapján a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 18. §-a (2) bekezdésének megfelelően a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.

A Szolgálati Szabályzat 31. §-a (7) bekezdésének megfelelően elhelyezéskor a fogvatartottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról. Betegség vagy sérülés esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.

A 3/2015 ORFK utasítás 156. pont c) pontjának megfelelően a fogda egészségügyi biztosítását ellátó személy végrehajtja a fogvatartottak részére felírt gyógyszerek kiosztását.

A 3/2015 ORFK utasítás 156. pont e) pontjának megfelelően végrehajtja a gyógyszer és egyéb készletek kezelését, intézkedik azok szükség szerinti pótlásáról.

A panaszosok és a rendőrség álláspontja között ellentmondás feszül a tekintetben, hogy kérték-e, hogy gyógyszer vihessenek be a II. r. panaszos számára. Fontos kiemelni ugyanakkor, hogy – a rendelkezésre álló információk alapján – a II. r. panaszos azt közölte a rendőrökkel, hogy az előállítás ideje alatt nem kell bevennie a gyógyszerét. Ezt a tényt támasztja alá a fogvatartott személy az előállító helyiségben történő elhelyezéskor a szóbeli tájékoztatás végrehajtásáról és megértéséről, a hozzátartozó, illetve egyéb személy értesítéséről és az írásos tájékoztató átvételéről szóló nyilatkozata is. Mindezek alapján a rendőrség álláspontját fogadom el, álláspontom szerint tehát a II. r. panaszos alapvető jogát érintő visszásság nem történt.

5. A panaszosok sérelmezték, hogy nem kaptak megfelelő tájékoztatást a rendőri intézkedés körülményeiről.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint az intézkedő rendőrök a panaszosokat részletesen tájékoztatták az intézkedés valamennyi releváns körülményéről, amelyet a panaszosok megértettek és tudomásul vettek.

E panaszkelem tekintetében is releváns a már hivatkozott Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése.

Az Rtv. 20. §-a (2) bekezdésének megfelelően a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles [...] az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

Az Rtv. 20. §-a (2) bekezdése második mondatának megfelelően az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

Az Rtv. 24. §-a (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzá fordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

A Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (6) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőr az Rtv. V. Fejezetében foglalt intézkedését követően az Rtv. IX. Fejezetében meghatározott panasz lehetőségéről szóló tájékoztató keretében felhívja az intézkedés alá vont személy figyelmét a panasz előterjesztésének határidejére is.

A panaszosok álláspontja szerint nem kaptak megfelelő tájékoztatást a rendőri intézkedéssel kapcsolatban, azonban a rendőrség álláspontja szerint az intézkedő rendőrök a panaszosokat részletesen tájékoztatták az intézkedés valamennyi releváns körülményéről.

A panaszosi és rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e tekintetben a panaszosok alapvető jogát érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

6. Az I. r. panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök nem intézkedtek a gyermek édesapjával szemben.

A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele szerint a gyermek édesapját az intézkedő rendőrök gyanúsítottként kihallgatták.

Az Rtv. 1. §-a (2) bekezdés 2. pontjának megfelelően a rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 8. §-a úgy rendelkezik, hogy a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében.

A Btk. 164. §-a (1) bekezdése, továbbá a Btk. 339. §-a (1) bekezdése e panaszra tekintetben is releváns.

A rendelkezésemre álló dokumentumok alapján megállapítható, hogy a gyermek édesapjával szemben is intézkedést kezdeményeztek a rendőrök, őt büntetőeljárás alá vonták, amelynek keretében gyanúsítottként is kihallgatták, így e tekintetben alapvető jogot érintő visszásság nem történt.

7. A II. r. és III. r. panaszos sérelmezte, hogy az előállítás során „úgy kezelték őket, mint a bűnözőket”.

A panaszosok azon kijelentése, amely szerint „úgy kezelték őket, mint a bűnözőket”, úgy értelmezhető, hogy fogvatartottként kezelték őket.

Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése e panaszra tekintetben is releváns.

Az intézkedő rendőrök a panaszost az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján előállították, majd a további eljárási cselekmények foganatosítása (gyanúsítottként való kihallgatás, büntügyi-nyilvántartásba vétel) érdekében őt rabosították.

Az Rtv. 97. §-a (1) bekezdés h) pontja e panaszra tekintetben is releváns.

A Bnyt. 6. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján a személyazonosító adatok és fényképek nyilvántartásában az érintett arcképmását nyilván kell tartani, ha bűncselekmény megalapozott gyanúja miatt büntetőeljárás alá vonták.

Tekintettel arra, hogy a panaszosokat bűncselekmény elkövetése miatt előállították, az Rtv. hivatkozott rendelkezése alapján fogvatartottnak minősültek, ezzel összefüggésben pedig őket büntügyi nyilvántartásba is kellett venni.

A fentieknek megfelelően elmondható tehát, hogy az a körülmény, hogy a panaszosokat fogvatartottként kezelték, nem okozott a panaszosok alapvető jogait érintő visszásságot.

Intézkedési javaslataim az országos rendőrfőkapitány részére

A jelentésben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásságok jövőbeni megelőzése érdekében – az Abjt. 31. §-a (1) bekezdésének és az Rtv. 92. §-a (1) bekezdésének megfelelően – **felkérem az Országos Rendőr-főkapitányság vezetőjét a következőre:**

1. E jelentés ismertetésével hívja fel az érintett szolgálati állomány figyelmét arra, hogy a tettenéréshez szükséges a lehetséges szándékos bűncselekmény elkövetésének rendőrség részéről való észlelése és az intézkedés alá vont személy elfogása között fennálló folyamatosság, amely *„feltételezi a bűncselekmény észlelését; és ahhoz képest a cselekményt éppen elkövetőnek, az éppen eltávozó elkövetőnek, és az eltávozó elkövető üldözésből való elfogását, ekként visszatartását.”* E feltételek konjunktívnak tekintendők. Amennyiben tehát e feltételek bármelyike hiányzik, a rendőrség mégis az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontjára hivatkozva, automatikusan és mérlegelés nélkül elfogja az intézkedés alá vont személyt, az mindenképpen személyi szabadságot érintő visszásságot okoz.
2. Kérem, hívja fel a figyelmet továbbá arra is, hogy a személyi szabadság korlátozásának törvényi maximumaként megjelölt 8 óra objektív határidő, amelyet – szükség esetén, törvényes úton való egyszeri meghosszabbítás nélkül – egyébként indokolt esetben sem lehet átlépni. A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (4) bekezdése szerint, ha az előállítás időtartamának az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerinti meghosszabbítása válik szükségessé, ennek tényét és időtartamát a fogvatartottal – a személyi szabadság korlátozás 8. órájának lejártát megelőzően – szóban közölni kell, és a meghosszabbítás tényét, okát, időtartamát, illetve annak közlését az előállításról készített jelentésben, valamint az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson, az engedélyezésre jogosult vezető aláírásával együtt fel kell tüntetni.

Budapest, 2021. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos